Oldal

Danka Klára-Széll Antal: Ecsegpuszta rejtett botanikai értékei..... 70

Dr. Varga Zoltán: Állatföldrajzi szempontból érdekes, védett és veszélyeztetett rovarfajok előfordulása a Beregi-sík szigethegyein (I. rész)..... 75

Sándor István-Besenyei Bence-Dudás Miklós: Ragadozómadár repatriáló állomás a Hortobágyon..... 80

Endes Mihály: Madárértékelésről és kritikájáról..... 82

HÍREK..... 85

TERMÉSZET A MŰVÉSZETBEN:

Szabóné Bartha Irén: Őszi hangulat. Grafika. 87

Tücsköt, bogarat...

... hord össze, mondjuk arra az emberre, aki minden alapot nélkülöző, hihetetlen és nemegyszer zavaros közlendőivel teszi próbára hallgatósága (olvasói) idegrendszerét, s türelmét. Kisgyermekeknél ez megszokott ("jaj, de aranyos!"), felnőttnél - humorként - a legrosszabb esetben is csak bocsánatos bűn: "már viccelni sem szabad?"

Hát a tudományban? Ott bizony aligha van helye az ilyesminek. A tudomány szent, azt alázattal kell szolgálni. Ki tenné kockára saját, nehezen felépített és szívósan őrzött (vélt, vagy valós - ez itt és most nem számít) tekintélyét! Kiváltképp szándékosan. Ugye, hogy senki? Ezért azután a tekintély megőrzése az esetek legnagyobb részében sikerül is, noha tudjuk, tévedni emberi dolog. Tévedni pedig - szándékosan - ugyebár nem lehet. Azazhogy? Mégiscsak létezne fából vaskarika? Képzeljétek el - igen!

Nézzük csak! Ha valaki nem biztos valamiben, ezzel nyilvánvalóan tisztában is kell, hogy legyen. De azért nem teljesen. Kétségei támadhatnak, amelyek egyenes arányban növekednek annak a lehetőségével, hogy h a m é g s e m téved, akkor az számára előnyöket, nyereséget, presztizsnövekedést eredményez. Ezért aztán meginog, s kezdi, először magának, később környezetének, végül a szakmának is bizonygatni az "igazát". Azt, amely mellől rövidebb-hosszabb idő elteltével tovatűnik az idézőjel. Bizony, az emberi lélek már csak ilyen! Hallgat arra a bizonyos kisördögre, amelyik mindig ott bujkál valahol a közelben és egyre csak suttog a fülünkbe.

Ámde konrétizáljunk! Esetünkben nem egyébről van szó, mint a terepen végzett megfigyelésről. Azokról az állatokról (e téren a madarak "vezetnek"), amelyeket olykor csak egy szemvillanásnyi ideig, olykor a felismerhetőség legvégső határán

pillantunk meg (távolság, látási viszonyok, stb., stb.) s amelyek faji hovatartozását ilyen feltételek mellett kell(lene) eldönteni. Biztonsággal, hitelesen. És csodák-csodája, a ritkaságok, kuriózumok szinte kivétel nélkül ilyen körülmények között kerülnek elénk. Hogy ez hihetetlen? Persze, hogy az - remélem mindenki megérezte az előző mondat iróniáját. Mert a rosszul meghatározott (valójában legtöbbször meghatározhatatlan) példány csak igen-igen ritkán az a hőn áhított különlegesség, amelynek véljük, reméljük.

Mi ennek a jelenségnek a magyarázata? A válasz talán meglepő: okozója maga a természet. Lapozzanak csak fel egy határozókönyvet! Lehet madaras, de megfelel a célnak egy halakkal, netán emlősökkel foglalkozó is. Hamar kiderül, hogy csaknem mindegyik közönséges, vagy gyakori fajnak létezik egy, vagy több, hazai viszonylatban ritka, vagy még elő sem került rokona. A különbség pedig terepi viszonyok között olyan csekély közöttük, hogy egyszerűen nem teszi lehetővé a pontos meghatározást. Márpedig egy terepkutató van olyan képzett, hogy számoljon ezekkel a lehetőségekkel. A lehetőségek pedig ott leselkednek minden lépésnél és igencsak váratlanul bukkannak fel. Észre sem vesszük, s már benne is vagyunk a kellős közepében. "Nagy fajt" találni nagy dicsőség! Könnyen (azért nem mindig...) jött siker, amely pótolni képes - legalábbis sokan így vélik - a rendszeres, kitartó munkát, komoly szakemberré avatja a "szerencsés" megfigyelőt.

Ám amíg az alapos munka meghozza gyümölcsét, a szerencséről tudnivaló, hogy az viszont forgandó. Kiváltképp az ilyen szerencse. Az erre alapozó kutató könnyen megbukik, lelepleződik még akkor is, ha mindig magánosan járja útjait. Egy váratlan keresztkérdés egyszer mégiscsak az útját állja, s nincs tovább - volt presztizs, nincs presztizs. Mi a megoldás? Nem hiszem, hogy nekem kell leírni. Azért felhívom a figyelmet a Madártani Tájékoztató 1989. évi január-júniusi

kötetének végén található cikkre (Magyar G.: A Faunisztikai Hitelesítő Bizottság felhívása az MME megfigyelői számára.) Hasznos gondolatokat, jó tanácsokat olvashatunk benne a fenti helyzetekre vonatkozóan. A megfigyelésekhez pedig jó szerencsét kíván a

Főszerkesztő